

Sardar Patel University**M. A. Examination IInd Semester (CBCS) Sanskrit****Monday Date: 03/04/2017 Time: 10:00 a.m. to 01:00 p.m.****PA02C SAN05: Prose- Kadambari of Banabhatta (Mahashvetavritant) & Harshacharitam of Banabhatta (Pancham Uchchhvas)****Total Marks: 70****(૧૦)**

પ્ર-૧ બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નો (બધા ફરજિયાત)

૧. કાદંબરીમાં અપ્સરાઓનાં કુળ કેટલાં ગણાવ્યાં છે ?

(A) ૧૪

(B) ૨૪

(C) ૧૧

(D) ૫૧

૨. કાદંબરી કથાને આધારે ચંદ્રાપીડ કોનો અવતાર છે ?

(A) ઇન્દ્ર

(B) નારાયણ

(C) ચંદ્રમા

(D) આદિત્ય

૩. કાદંબરી કથામાં _____ જન્મની પ્રેમકથાનાં પાત્રોનો પરિચય બાણ આપે છે.

(A) ૦૭

(B) ૦૩

(C) ૨૧

(D) ૦૨

૪. તારાપીડ _____ ના રાજા હતા :

(A) ઉજ્જયિની

(B) કાશી

(C) મગધ

(D) અવન્તિ

૫. બાણની શૈલીનો પ્રકાર જણાવો .

(A) લાટી

(B) પાંચાલી

(C) માગધી

(D) ગૌડી

૬. પ્રબન્ધ કલ્પના _____ ।

(A) આખ્યાયિકા ।

(B) નાટિકા ।

(C) ગીતિકા ।

(D) કથા ।

૭. હર્ષના પિતાનું નામ જણાવો

(A) પ્રભાકરવર્ધન

(B) રાજ્યવર્ધન

(C) યશોવર્મા

(D) ચૈતન્યવર્ધન

૮. હર્ષચરિતના પાંચમા ઉચ્છ્વાસમાં કયા આચાર્યનો ઉલ્લેખ આવે છે ?

(A) કાલકાચાર્ય

(B) ભૈરવાચાર્ય

(C) રામાનુજાચાર્ય

(D) શંકરાચાર્ય

૯. લોકે હિ લોહેભ્યઃ કઠિનતરા ખલુ સ્નેહમયા બન્ધનપાશાઃ । આ વાક્ય કોણ બોલે છે ?

(A) રાજ્યવર્ધન

(B) યશોમતી

(C) પ્રભાકરવર્ધન

(D) હર્ષવર્ધન

૧૦. હર્ષની બહેનનું નામ જણાવો

(A) રાજ્યશ્રી

(B) ભાગ્યશ્રી

(C) કુલશ્રી

(D) શ્રીદેવી

(PT-02)

પ્ર- ૨ કથાનાં લક્ષણો જણાવી કાઢવાની કથા તરીકે મૂલ્યાંકન કરો.

(૧૫)

અથવા

પ્ર- ૨ બાળોચ્છિષ્ટ જગત્ સર્વમ્।- ચર્ચો.

(૧૫)

પ્ર- ૩ (અ) ગમે તે એક ગદ્યખંડનો ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો:

(૦૫)

૧. તસ્ય ચ દક્ષિણાં મૂર્તિમાશ્રિત્યાભિમુખીમાસીનામ્, ઉપરચિતબ્રહ્માસનામ્, અતિવિસ્તારિણા સર્વદિઙ્મુખ - પ્લાવકેન પ્રલયવિલુપ્તક્ષીરપયોધિપયઃપૂરપાણ્ડુરેણાતિદીર્ઘકાલસન્નિતેન તપોરાશિનેવ વિસર્પતા પાદપાન્તરૈત્રિસ્રોતોજલનિભેન પિણ્ડીભૂય વહતેવ દેહપ્રભાવિતાનેન સગિરિકાનનં દન્તમયમિવ તં પ્રદેશં કુર્વતીમ્, અન્યથૈવ ધવલયન્તીં કૈલાસગિરિમ્, અન્તર્દ્રષ્ટુરપિ લોચનપથપ્રવિષ્ટેન શ્વેતિમાનમિવ મનો નયન્તીમ્।

૨. સખે પુણ્ડરીક સુવિદિતમેતન્મમ। કેવલમિદમેવ પૃચ્છામિ। યદેતદારબ્ધં ભવતા કિમિદં ગુરુભિરુપદિષ્ટમ્। ઉત ધર્મશાસ્ત્રેષુ પઠિતમ્। ઉત ધર્માર્જનોપાયોયમ્। ઉતાપસ્તપસાં પ્રકારઃ। ઉત સ્વર્ગગમનમાર્યોયમ્। ઉત વ્રતરહસ્યમિદમ્। ઉત મોક્ષપ્રાપ્તિયુક્તિરિયમ્। આહોસ્વિદન્યો નિયમપ્રકારઃ। કથમેતદ્યુક્તં ભવતો મનસાપિ ચિન્તયિતું કિં પુનરાચ્ચાતુમીક્ષિતું વા। કિમપ્રબુદ્ધ ઇવાનેન મન્મથહતકેનોપહાસાસ્પદતાં નીયમાનમાત્માનં નાવબુદ્ધસે।

પ્ર- ૩ (બ) ગમે તે એક સંદર્ભ સમજાવો:

(૦૩)

૧. અહો જગતિ જન્તૂનામસમર્થિતોપનતાન્યાપતન્તિ વૃત્તાન્તરાણિ।

૨. નાસ્તિ ચલ્વસાધ્યં નામ ભગવતો મનોભુવઃ।

પ્ર- ૩ (ક) ગમે તે એક વિશે નોંધ લખો:

(૦૭)

૧. અચ્છોદસરોવરવર્ણન

૨. સિદ્ધાચતનવર્ણન

પ્ર- ૪ હર્ષચરિતનું ઐતિહાસિક કૃતિ તરીકે મૂલ્યાંકન કરો.

(૧૫)

અથવા

પ્ર- ૪ બાણભટ્ટનું જીવન, સમય અને કવન વિશે નોંધ લખો.

(૧૫)

પ્ર- ૫ (અ) ગમે તે એક ગદ્યખંડનો ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો:

(૦૫)

૧. અકાણ્ડપ્રયાણસંજ્ઞાશઙ્ખક્ષિતં તુ સંભ્રમાત્સજ્જીભૂતમુદ્ભૂતમુખરચુરવભરિતસકલભુવનવિવરમાગત્ય સર્વાભ્યો દિગ્ભ્યો ધાવમાનમશ્વીયમઢૌકત। પ્રસ્થિતસ્ય ચાસ્ય પ્રદક્ષિણેતરં પ્રયાન્તો વિનાશમુપસ્થિતં રાજસિંહસ્ય હરિણાઃ પ્રકટયાંબભૂવુઃ। અશિશિરરશ્મિમણ્ડલાભિમુખશ્ચ હૃદયમવદારયન્નિવ દાવશુષ્કે દારુણિ દારુણં રરાણ વાયસઃ। કજ્જલમય ઇવ બહુદિવસમુપચિતબહલમલપટલમલિનિતતનુરભિ- મુખમાજગામ શિખિપચ્છલાઞ્છનો નગનાટકઃ।

૨. દેવમપિ હર્ષં તદવસ્થં પિતૃશોકવિહ્વલીકૃતમ્, શ્રિયં શાપ ઇતિ મહીં મહાપાતકમિતિ રાજ્યં ઇતિ ભોગાન્ભુજઙ્ગા ઇતિ નિલયં નિરય ઇતિ બન્ધું બન્ધનમિતિ જીવિતમયશ ઇતિ દેહં દ્રોહ ઇતિ કલ્પતાં કલઙ્ક ઇતિ આયુરપુણ્યફલમિતિ આહારં વિષમિતિ વિષમમૃતમિતિ ચન્દનં દહન ઇતિ કામં ક્રકચ ઇતિ હૃદયસ્ફોટનમભ્યુદય ઇતિ ચ મન્યમાનમ્, સર્વાસુ ક્રિયાસુ વિમુખમ્, પિતૃપિતામહપરિગ્રહગતાશ્ચિરન્તનાઃ કુલપુત્રાઃ વંશક્રયાહિતગૌરવાશ્ચ ગ્રાહ્યગિરોઃ ગુરવઃ।

પ્ર- ૫ (બ) ગમે તે એક સંદર્ભ સમજાવો:

(૦૩)

૧. સુષેણ અસ્તિ તાતસ્ય વિશેષો ન વા।

૨. અભિનન્દતિ હિ સ્નેહકાતસપિ કુલીનતા દેશકાલાનુરૂપમ્।

પ્ર- ૫ (ક) ગમે તે એક વિશે નોંધ લખો:

(૦૭)

૧. શોકાકુલ સ્વધાવારનું વર્ણન

૨. યશોમતીનું વર્ણન

-x-

Sardar Patel University

M. A. Examination IInd Semester (CBCS) Sanskrit
Thursday Date: 06/04/2017 Time: 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

PA02C SAN06: Indian Philosophy: Shankarabhashya of Shankaracharya Adhyaya-2 (Omit Baudha Khandana) & Vivekachudamani of Shankar

Total Marks: 70**(૧૦)**

પ્ર-૧ બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નો (બધા ફરજિયાત)

૧. અધિકરણમાં કુલ કેટલી બાબતો આવે છે ?
 (A) ૧૧ (B) ૦૬
 (C) ૦૭ (D) ૦૫
૨. ઉત્પત્ત્યસંભવાધિકરણનો ક્રમાંક કયો છે ?
 (A) ૨/૨/૪૨-૪૫ (B) ૨/૨/૩૭-૪૧
 (C) ૨/૧/૩૪-૩૬ (D) ૨/૧/૧૪-૨૬
૩. બ્રહ્મસૂત્ર શાંકરભાષ્યના દ્વિતીય અધ્યાયના દ્વિતીયપાદમાં કુલ કેટલાં અધિકરણો છે ?
 (A) ૧૩ (B) ૦૮
 (C) ૧૭ (D) ૨૧
૪. જૈનોના મતે પદાર્થ નથી.
 (A) આસ્રવ (B) નિર્જર
 (C) સંજર (D) મોક્ષ
૫. પાશુપતો કેટલાં પદાર્થ સ્વીકારે છે ?
 (A) ૦૫ (B) ૦૭
 (C) ૧૬ (D) ૨૫
૬. વિવેકચૂડામણિ કયા પ્રકારનો ગ્રંથ છે ?
 (A) મિશ્રપ્રકરણ (B) વૃત્તિ
 (C) પ્રકરણગ્રન્થ (D) તંત્ર
૭. નીચેનામાંથી આદિશંકરાચાર્યના શિષ્ય નથી.
 (A) હસ્તામલક (B) મહેશ્વર
 (C) સુરેશ્વર (D) પદ્મપાદ
૮. દુર્લભં _____ । મુમુક્ષુત્વં મહાપુરુષસંશ્રયઃ ।
 (A) મહેશ્વરત્વમ્ । (B) પુરુષત્વમ્ ।
 (C) મનુષ્યત્વમ્ । (D) દેવત્વમ્ ।
૯. મોક્ષકારણસામગ્ર્યાં _____ ગરીયસી ।
 (A) નીતિરેવ । (B) બુદ્ધિરેવ ।
 (C) રીતિરેવ । (D) ભક્તિરેવ ।
૧૦. ન યોગેન _____ કર્મણા નો ન વિદ્યયા ।
 (A) ન ભોગેન । (B) ન માયયા ।
 (C) ન સાંખ્યેન । (D) ન આરોગ્યેન ।

प्र- २ शंकराचार्ये करेलुं सांप्र्यमत पंडन सविस्तर यथो.

(१५)

अथवा

प्र- २ शंकराचार्यना भते मायानुं स्वरूप विशे नोध लभो.

(१५)

प्र-३ (अ) गमे ते ऐक सानुवाद सभजवो

(०५)

१. एषा तेषां प्रक्रिया-परमाणवः किल कञ्चित् कालम् अनारब्ध-कार्या यथायोगं रूपमादिमन्तः पारिमाण्डल्यपरिमाणाश्च तिष्ठन्ति। ते च पश्चाद् अदृष्टादिपुरःसराः संयोगसचिवाश्च सन्तो द्वयणुकादि-क्रमेण कृत्स्नं कार्यजातम् आरभन्ते, कारणगुणाश्च कार्ये गुणान्तरम्। यदा द्वौ परमाणू द्वयणुकम् आरभेते, तदा परमाणुगता रूपादिगुणविशेषाः शुक्लादयः द्वयणुके शुक्लादीन् अपरान् आरभन्ते। परमाणुगुणविशेषः तु पारिमाण्डल्यं न द्वयणुके पारिमाण्डल्यम् अपरम् आरभते, द्वयणुकस्य परिमाणा-न्तरयोगाभ्युपगमात्।

२. तथा पञ्चानाम् अस्तिकायानां पञ्चत्वसंख्या अस्ति वा नास्ति वा इति विकल्प्यमाना, स्यात् तावत् एकस्मिन् पक्षे, पक्षान्तरे तु न स्यात्, इत्यतो न्यूनसंख्यात्वम् अधिकसंख्यात्वं वा प्राप्नुयात्। न च एषां पदार्थानाम् अवक्तव्यं संभवति। अवक्तव्याः चेत् न उच्येरन्। उच्यन्ते च अवक्तव्याः च इति विप्रतिषिद्धम्। उच्यमानाश्च तथैव अवधार्यन्ते न अवधार्यन्ते इति च। तथा तदवधारणफलं सम्यग्-दर्शनमस्ति वा नास्ति वा, एवं तद्विपरीतम् असम्यग् दर्शनम् अपि अस्ति वा नास्ति वा, इति प्रलपन्। मत्तोन्मत्तपक्षस्य एव स्यात् न प्रत्यायितव्यपक्षस्य।

प्र- ३ (ब) गमे ते ऐक विशे नोध लभो

(१०)

१. पाशुपतमत निराकरण विशे नोध लभो

२. स्मृति अधिकरणानो सार आपो

प्र-४ विवेकयूडाभङ्गिभां निरुपित ब्रह्मना स्वरूप विशे नोध लभो

(१५)

अथवा

प्र-४ पंचकोश विशे सविस्तर नोध लभो

(१५)

प्र- ५ (अ) गमे ते ऐक श्लोक सानुवाद सभजवो

(०५)

१. अज्ञानसर्पदष्टस्य ब्रह्मज्ञानौषधं विना।

किमु वेदैश्च शास्त्रैश्च किमु मन्त्रैः किमौषधैः॥

२. यदिदं सकलं विश्वं नानारूपं प्रतीतमज्ञानात्।

तत्सर्वं ब्रह्मैव प्रत्यस्ताशेषभावनादोषम्॥

प्र- ५ (ब) गमे ते ऐक विशे नोध लभो

(१०)

१. साधनयतुष्टय.

२. पंथीकरण

-०-

[28]

Sardar Patel University**M. A. Examination IInd Semester (CBCS) Sanskrit****Saturday Date: 08/04/2017 Time: 10:00 a.m. to 01:00 p.m.****PA02C SAN07: Vyakarana: Siddhantakaumudi of Bhattojidikshita (Hal-sandhi, Samasa) & Paniniyashiksha****Total Marks: 70****(૧૦)**

પ્ર-૧ બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નો (બધા ફરજિયાત)

૧. ઉભયપદાર્થપ્રધાનો _____ ।

(A) બહુવ્રીહિઃ ।

(B) દ્વન્દ્વઃ ।

(C) તત્પુરુષઃ ।

(D) અવ્યયીભાવઃ ।

૨. હરિ વન્દે- રૂપ કયા સૂત્રથી સિદ્ધ થાય છે ?

(A) છે ચ ।

(B) खरि च ।

(C) મોડનુસ્વારઃ ।

(D) અ અ ।

૩. યરોડનુનાસિકેડનુનાસિકો વા । ૮/૪/૪૫ સૂત્રનો પ્રકાર કયો છે ?

(A) વિધિ

(B) પરિભાષા

(C) અધિકાર

(D) અતિદેશ

૪. ઘુના ઘુઃ । સૂત્રનો ક્રમાંક જણાવો.

(A) ૮/૪/૪૭

(B) ૮/૪/૪૧

(C) ૭/૩/૪૦

(D) ૮/૩/૪૮

૫. અનુસ્વારસ્ય યયિ _____ ।

(A) સવર્ણઃ ।

(B) અનુસવર્ણઃ ।

(C) પરસવર્ણઃ ।

(D) પરિસવર્ણઃ ।

૬. શિક્ષા _____ તુ વેદસ્ય ।

(A) મુખમ્ ।

(B) શ્રોત્રમ્ ।

(C) ગ્રાણમ્ ।

(D) જ્યોતિષમ્ ।

૭. _____ સ્મૃતા હાષ્ઠૌ ।

(A) કાદયઃ ।

(B) ભ્વાદયઃ ।

(C) યાદયઃ ।

(D) કુપાદયઃ ।

૮. _____ સ્થાનાનિ વર્ણનામ્ ।

(A) દ્વાદશઃ ।

(B) પચ્ચદશઃ ।

(C) અષ્ટૌ ।

(D) વિંશતિઃ ।

૯. સ્વરોની કેટલાં પદોમાં ગતિ હોય છે ?

(A) ૧૦

(B) ૦૯

(C) ૧૧

(D) ૧૪

૧૦. શિખી રૈતિ _____ ।

(A) દ્વિમાત્રમ્ ।

(B) એકમાત્રમ્ ।

(C) ત્રિમાત્રમ્ ।

(D) અર્ધમાત્રકમ્ ।

(૧૮૦)

પ્ર- ૨ (અ) નીચેનાં સૂત્રો સમજાવો (ગમે તે બે) (૧૦)

૧. ન પદાન્તાદ્વોરનામ્ ૮/૪/૪૨ ।
૨. ઉદઃ સ્થાસ્તમ્ભો પૂર્વસ્ય ૮/૪/૬૧ ।
૩. નશ્વાપદાન્તસ્ય ફ્લિ ૮/૩/૩૪ ।
૪. આઙ્માઙોશ્ચ ૬/૧/૭૪ ।

પ્ર-૨ (બ) રૂપ સિદ્ધ કરો (ગમે તે એક) (૦૫)

૧. પ્રત્યહ્ઙાત્મા ।
૨. એતન્મુરારિઃ ।

પ્ર- ૩ સમાસનો અર્થ જણાવી, બહુવ્રીહિ સમાસ વિશે સોદારહરણ ચર્ચા કરો (૧૫)

અથવા

પ્ર- ૩ સમાસનો અર્થ જણાવી, અવ્યયીભાવ સમાસ વિશે સોદારહરણ ચર્ચા કરો (૧૫)

પ્ર-૪ પાણિનીયશિક્ષાનું શિક્ષાગ્રંથોમાં સ્થાન વિશે ચર્ચા કરો (૧૫)

અથવા

પ્ર-૪ પાણિનિનું જીવન, કવન વિશે નોંધ લખો (૧૫)

પ્ર-૫ (અ) નીચેના શ્લોકો સાનુવાદ સમજાવો (ગમે તે એક) (૦૭)

૧. ઉદાત્તશ્ચાનુદાત્તશ્ચ સ્વરિતશ્ચ સ્વરાસ્ત્રય ।
હસ્વો દીર્ઘ પ્લુતઃ કાલતો નિયમા અચિ ।।
૨. રઙ્ગવર્ણમ્ પ્રયુક્તીરન્ નો ગ્રસેત્ પૂર્વમક્ષરમ્ ।
દીર્ઘસ્વરમ્ પ્રયુક્તીયાત્પશ્ચાન્નાસિક્યમાચરેત ।।

પ્ર-૫ (બ) અધમપાઠક વિશે નોંધ લખો (૦૮)

અથવા

પ્ર- ૫ (બ) વર્ણોની ઉત્પત્તિ વિશે નોંધ લખો (૦૮)

-૦-

Sardar Patel University**M. A. Examination IInd Semester (CBCS) Sanskrit****Thursday Date: 13/04/2017 Time: 10.00 a.m. to 01.00 p.m.****PA02ESAN05: Nirukta of Yaska (Adhyay 1, 2 & 7)****Total Marks: 70****(૧૦)**

પ્ર-૧ બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નો (બધા ફરજિયાત)

૧. નિઘણ્ટુના પાંચમા અધ્યાયનું નામ છે.

(A) નૈઘંટુકકાણ્ડ (B) દેવતકાંડ (C) નૈગમકાંડ (D) નિસર્ગકાંડ

૨. નીચેનામાંથી વેદાંગ નથી.

(A) સ્મૃતિ (B) શિક્ષા (C) વ્યાકરણ (D) છંદ

૩. નિઘંટુના કુલ શબ્દોની સંખ્યા કેટલી છે ?

(A) ૧૭૬૧ (B) ૧૭૭૪ (C) ૧૭૭૧ (D) ૧૭૮૧

૪. નિરુક્તના ટીકાકાર છે.

(A) દુર્ગ (B) વાચસ્પતિમિશ્ર (C) ઉદયન (D) પાણિનિ

૫. ધાતોસ્તદર્શાતિશયેન યોગસ્તદુચ્યતે _____ નિરુક્તમ્।

(A) પञ्चविधम्। (B) अष्टविधम्। (C) दशविधम्। (D) षड्विधम्।

૬. નિગન્તવ એવ સન્તો નિગમનાન્ 'નિઘણ્ટવ' ઉચ્યન્તે इति _____।

(A) शाकपूणिः। (B) वररुचिः। (C) औदुम्बरायणः। (D) औपमन्यवः।

૭. યાજ્ઞના મતે ઉપસર્ગોની સંખ્યા કેટલી છે ?

(A) ૨૨ (B) ૨૦ (C) ૨૫ (D) ૨૬

૮. 'નૂનમ્' નિપાત લોકમાં કયા અર્થમાં પ્રયોજાય છે ?

(A) વિચિકિંત્સા (B) વિદ્યાપ્રાપ્તિ (C) વિનિગ્રહ (D) નિષેધ

૯. ઇતીમાનિ _____ પૃથ્વિનામધેયાન્યનુક્રાન્તાનિ।

(A) चतुर्विंशतिः। (B) द्वाविंशतिः। (C) विंशतिः। (D) एकविंशतिः।

૧૦. નૈરુક્તોના મતે દેવતા કેટલા છે ?

(A) ત્રણ (B) પાંચ (C) અગિયાર (D) તેત્રીસ

પ્ર-૨ નિરુક્ત અધ્યયનનાં પ્રયોજનો વિશે નોંધ લખો

(૧૫)**અથવા**

પ્ર-૨ વેદાંગ સાહિત્યનો પરિચય આપી નિરુક્તનું વેદાંગ તરીકે નિરૂપણ કરો

(૧૫)

પ્ર-૩ (અ) ગમે તે એક સસંદર્ભ સમજાવો:

(૦૫)

૧. તદ્ યત્ર ઉભેભાવપ્રધાને ભવતઃ।

૨. ત્વ ઇતિ વિનિગ્રહાર્થીયં સર્વનામ અનુદાત્તમ્।

પ્ર-૩ (બ) ગમે તે એકનું નિર્વચન આપો:

(૦૩)

૧. આચાર્ય।

૨. અધ્વર્યુઃ।

પ્ર-૩ (ક) ગમે તે એક વિશે નોંધ લખો

(૦૭)

૧. ન નિર્બદ્ધા ઉપસર્ગા અર્થાન્નિરાહુરિતિ શાકટાયનઃ।

૩. ઉપમાર્થક નિપાત વિશે ચર્ચા કરો

પ્ર- ૪ (અ) ગમે તે એક સસંદર્ભ સમજાવો

(૦૫)

૧. શાકપૂર્ણ સંકલ્પયાં ચક્રે સર્વા દેવતા જાનામીતિ।
૨. તત્કો વૃત્તઃ મેધઃ ઇતિ નૈરુક્તાઃ।

પ્ર- ૪ (બ) ગમે તે એકનું નિર્વચન આપોઃ

(૦૩)

૧. દણ્ડઃ।
૨. રાત્રિઃ।

પ્ર- ૪ (ક) નિર્વચનના સિદ્ધાન્તો થર્થો

(૦૭)

અથવા

પ્ર- ૪ (ક) આદિત્યઃ કસ્માત્। થર્થો

(૦૭)

પ્ર- ૫ (અ) ગમે તે એક સસંદર્ભ સમજાવો

(૦૫)

૧. તાઃ ત્રિવિધઃ ઋચઃ। પરોક્ષકૃતાઃ પ્રત્યક્ષકૃતાઃ આધ્યાત્મિક્યશ્ચ।।
૨. તત્કો વૈશ્વાનરઃ। મધ્યમઃ ઇતિ આચાર્યાઃ।

પ્ર- ૫ (બ) ગમે તે એક વિશે નોંધ લખોઃ

(૧૦)

૧. અથ આકારચિન્તનં દેવતાનામ્।
૨. જાતવેદાઃ કસ્માત્। -થર્થો

-૦-

— X —

SEAT No. _____

No. of Printed Pages : 02

[41]

SARDAR PATEL UNIVERSITY
M.A. (SEMESTER-II) (C.B.C.S.) EXAMINATION
2017

Tuesday, 11, April
10.00 A.M. TO 01.00 P.M.

SANSKRIT
COURCE CODE : PA02ESANS06

TOTAL MARKS: 70

(૧) દશરૂપકમ્ - ઘનઙ્ગય (પરિચ્છેદ - ૧, ૨ એવં ૩) ।

(૨) કાવ્યમીમાંસા - રાજશેખર (અધ્યાય - ૧-૫) ।

પ્રશ્ન.૧ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧૦)

(૧) દશરૂપક પર ઘનિક લિખિત ટીકાનું નામ છે.

(A) નાટ્યદીપિકા (B) નાટ્યચન્દ્રિકા (C) અવલોક (D) લોચન

(૨) ઇતિહાસ આદિમાંથી લેવામાં આવેલ કથાનકને..... કહેવાય છે.

(A) ઉત્પાદ (B) પ્રખ્યાત (C) દિવ્ય (D) મિશ્ર

(૩) અર્થોપક્ષેપકૈઃ સૂચ્યં પ્રતિપાદયેત્ ।

(A) પદ્યમિઃ (B) ચતુર્થીઃ (C) તૃતીયાઃ (D) સપ્તમિઃ

(૪) સ્ત્રીપાત્રોનું બાહુલ્યમાં હોય છે.

(A) પ્રહસન (B) વ્યાયોગ (C) સમવકાર (D) નાટિકા

(૫) દશરૂપકકાર અનુસાર લાસ્યાંગો છે.

(A) ૧૦ (B) ૦૮ (C) ૦૬ (D) ૧૨

(૬) રાજશેખરની માતાનું નામ છે.

(A) પ્રભાવતી (B) યશોમતિ (C) શીલવતી (D) ભાનુમતિ

(૭) “દણ્ડનીતિરેવૈકા વિદ્યા” इति

(A) બાર્હસ્પત્યાઃ । (B) ઔશનસાઃ । (C) કૌટિલ્યઃ । (D) માનવાઃ ।

(૮) નૃત્ય, ગીત, વાદ્ય આદિ વિલાસના વિનિયોગને કહેવાય છે.

(A) પ્રવૃત્તિ (B) વૃત્તિ (C) રીતિ (D) વ્યુત્પત્તિ

(૯) રાજશેખર મુજબ વાક્મયના પ્રકારો છે.

(A) ૦૨ (B) ૦૩ (C) ૦૪ (D) ૦૫

(૧૦) જે મનમાં ને મનમાં કવિતા રચે તેને કહેવાય છે.

(A) કાવ્યકવિ (B) હૃદયકવિ (C) રસકવિ (D) કવિરાજ

પ્રશ્ન.૨ (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક કારિકા સાનુવાદ સમજાવો.

(૦૫)

(૧) અન્યદ્વાવાશ્રયં નૃત્યમ્ નૃત્તં તાલલયાશ્રયમ્ ।

આદ્યં પદાર્થાભિનયો માર્ગો દેશી તથા પરમ્ ॥

(૨) ગર્ભસ્તુ દૃષ્ટનદ્રસ્ય બીજસ્યાન્વેષણં મુહુઃ ।

દ્વાદશાઙ્ગઃ પતાકા સ્યાન્ન વા સ્યાત્રાસિસંભવઃ ॥

પ્રશ્ન.૨ (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક વિશે સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો.

(૧૦)

(૧) કથાવસ્તુના પ્રકારો.

(૨) પાંચ અવસ્થાઓ.

(PTO)

- પ્રશ્ન.૩ (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક કારિકા સાનુવાદ સમજાવો. (૦૫)
- (૧) પતાકાનાયકસ્ત્વન્યઃ અન્યઃ પીઠમર્દો વિચક્ષણઃ ।
તસ્યૈવાનુચરો ભક્તઃ કિંચિદનશ્ચ તદ્ગુણૈઃ ॥
- (૨) પાઠયં તુ સંસ્કૃતં નૃણામનીચાનાં કૃતાત્મનામ્ ।
લિઙ્ગિનીનાં મહાદેવ્યા મન્ત્રિજાવેશ્યયોઃ ક્વચિત્ ॥
- પ્રશ્ન.૩ (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક વિશે સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો. (૧૦)
- (૧) નાયિકાના પ્રકારો.
- (૨) કૈશિકી વૃત્તિ.
- પ્રશ્ન.૪ (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક કારિકા સાનુવાદ સમજાવો. (૦૫)
- (૧) ભારતી સંસ્કૃતપ્રાયો વાગ્વ્યાપારો નટાશ્રયઃ ।
ભૈદૈઃ પ્રરોચનાયુક્તૈર્વીથીપ્રહસનામુલ્લૈઃ ॥
- (૨) વાચા યુદ્ધં વિઘાતવ્યં તથા જયપરાજયૌ ।
મિશ્રમિહામૃગે વૃત્તં ચતુરઙ્ગં ત્રિસન્ધિમત્ ॥
- પ્રશ્ન.૪ (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક વિશે સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો. (૧૦)
- (૧) નાટકનાં લક્ષણો.
- (૨) વ્યાયોગનાં લક્ષણો.
- પ્રશ્ન.૫ (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક કારિકા સાનુવાદ સમજાવો. (૦૫)
- (૧) “સકલવિદ્યાસ્થાનૈકાયતનં પદ્મદશં કાવ્યં વિદ્યાસ્થાનમ્” ઇતિ યાયાવરીયઃ ।
- (૨) પ્રતિભાવ્યુત્પત્તિમાં શ્રવણ કવિઃ કવિરિત્યચ્યતે ।
- પ્રશ્ન.૫ (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક વિશે સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો. (૧૦)
- (૧) કાવ્યપુરુષોત્પત્તિ કથા.
- (૨) કાવ્યપાક અને તેના પ્રકારો.

ૐૐૐૐૐૐ

Sardar Patel University**M. A. Examination IInd Semester (CBCS) Sanskrit****Monday Date: 17/04/2017 Time: 10:00 a.m. to 01.00 p.m.****PA02S SAN03: Sanskrit Natakono Parichaya-Tapasvinandi & Meghadut (Purvamegha Shlokas 1 to 20)****Total Marks: 70
(10)**

પ્ર-૧ બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નો (બધા ફરજિયાત)

૧. સ્વપ્નવાસવદત્તમૂના રચયિતા કોણ છે ?

(A) ભાસ

(B) ભવભૂતિ

(C) શૂદ્રક

(D) દંડી

૨. પञ्चबाणस्तુ _____ ।

(A) કાલિદાસઃ ।

(B) બાણઃ ।

(C) માઘઃ ।

(D) શ્રીહર્ષઃ ।

૩. નીચેનામાંથી કઈ કૃતિ કાલિદાસ પ્રણીત નથી ?

(A) રઘુવંશમ્

(B) અભિષેકનાટકમ્

(C) કુમારસંભવમ્

(D) માલવિકાગ્નિમિત્રમ્

૪. મૃચ્છકટિકના રચયિતા જણાવો.

(A) ભારવિ

(B) હર્ષ

(C) શૂદ્રક

(D) બાણ

૫. રત્નાવલીનો રૂપક પ્રકાર કયો છે ?

(A) ત્રોટક

(B) પ્રકરણ

(C) નાટિકા

(D) પ્રહસન

૬. ઉત્તરરામચરિતમ્ કેટલા અંકનું નાટક છે ?

(A) ૦૭

(B) ૦૬

(C) ૦૩

(D) ૦૪

૭. અભિજ્ઞાનશાકુન્તલ નાટક કેટલા અંકનું છે ?

(A) ૦૫

(B) ૦૭

(C) ૦૮

(D) ૦૯

૮. ઋગ્વેદમાંથી નાટ્ય રચના માટે શું ગ્રહણ કરવામાં આવ્યું છે ?

(A) પાંદ્ય

(B) ગીત

(C) અભિનય

(D) રસ

૯. મેઘદૂતમાં કવિએ કયા છંદનો પ્રયોગ કર્યો છે ?

(A) શિખરીણી

(B) મન્દકાન્તા

(C) વસંતતિલકા

(D) માલિની

૧૦. મેઘદૂત ઉપરની મલ્લિનાથની ટીકાનું નામ જણાવો.

(A) સંજીવની

(B) સર્વકષા

(C) છાત્રતોષિણી

(D) જયમંગલા

પ્ર- ૨ ભાસની મહાભારત ઉપર આધારિત કૃતિઓ વિશે નોંધ લખો.

(૧૫)

અથવા

પ્ર- ૨ કાલિદાસનું જીવન અને સમય વિશે નોંધ લખો.

(૧૫)

પ્ર-૩ રત્નાવલીના સાહિત્યપ્રકાર વિશે નોંધ લખો.

(૧૫)

અથવા

પ્ર- ૩ ઉત્તરેરામચરિતે ભવભૂતિર્વિશિષ્યતે। - ચર્ચો.

(૧૫)

પ્ર-૪ નીચેનામાંથી એક શ્લોક મલ્લિનાથની ટીકા અનુસાર સંસ્કૃતભાષામાં સમજાવો.

(૧૫)

૧. તસ્મિન્નદ્રૌ કતિચિદબલાવિપ્રયુક્તઃ સ કામી
નીત્વા માસાન્કનકવલયભ્રંશરિક્તપ્રકોષ્ઠઃ।
આષાઢસ્ય પ્રથમદિવસે મેઘમાશિષ્ટસાનું
વપ્રક્રીડાપરિણતગજપ્રેક્ષણીયં દદર્શ।।
૨. છત્રોપાન્તઃ પરિણતફલદ્યોતિભિઃ કાનનામ્રૈ-
સ્ત્વય્યારૂઢે શિખરમચલઃ સ્નિગ્ધવેણીસવર્ણે।
નૂનં યાસ્યત્યમરમિથુનપ્રેક્ષણીયામવસ્થાં
મધ્યે શ્યામઃ સ્તન ઇવ ભુવઃ શેષવિસ્તારપાણ્ડુઃ।।

પ્ર-૫ નીચેનામાંથી એક શ્લોક મલ્લિનાથની ટીકા અનુસાર સંસ્કૃતભાષામાં સમજાવો.

(૧૫)

૧. આપૃચ્છસ્વ પ્રિયસખમમું તુઙ્ગમાલિઙ્ગચ શૈલં
વન્દ્યૈઃ પુંસાં રઘુપતિપદૈરઙ્કિતં મેખલાસુ।
કાલે કાલે ભવતિ ભવતો યસ્ય સંયોગમેત્ય
સ્નેહવ્યક્તિશ્ચિરવિરહજં મુઞ્ચતો બાષ્પમુષ્ણમ્।।
૨. સંતપ્તાનાં ત્વમસિ શરણં તત્પયોદ પ્રિયાયાઃ
સંદેશં મે હર ધનપતિક્રોધવિશ્લેપિતસ્ય।
ગન્તવ્યા તે વસતિરલકાનામ યક્ષેશ્વરાણાં
બાહ્યોદ્યાનસ્થિતહરશિરશ્ચન્દ્રિકાધૌતહર્મા।।

-૦-